

УДК 635.9(092)

Т.М. ЧЕРЕВЧЕНКО, Н.В. ЧУВІКІНА

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України
Україна, 01014 м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1

СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА ПРИХОДЬКО — ВИДАТНИЙ НАУКОВЕЦЬ, ЗАЛЮБЛЕНИЙ У КВІТИ (До 80-річчя з дня народження)

16 січня 2002 р. Світлані Миколаївні Приходько виповнилося б 80 років. Про найбільше захоплення цієї талановитої, чудової, красивої, розумної, надзвичайно ерудованої жінки найкраще говорить вступ до її книги "Хоровод цветов": "Природа — волшебный дар бытия. Она открывает перед человеком возможность познать прекрасное, ощутить полноту жизни, вдыхает творческое горение, без которого немислимо развитие науки и техники, культуры и искусства. Разум, воображение, воля и труд — двигатели прогресса — были бы немощны без питающего их источника природы. Природа — это радость, нежная и могучая, это красота, которую ни с чем не сравнить и ничем не заменить. Это чувство Родины — в каждом листочке, в каждой росинке, в белоснежных кудрявых березках, в ароматах лесов и лугов, в шири полей, в равнинах шелковистых трав. И, конечно же, в цветах — этой улыбке солнца, дающей здоровье, наполняющей светлой радостью. Цветы, милые цветы, как много вы значите в жизни, как облагоражи-

С.М. Приходько

ваете её! Вы пробуждаете чувства добрые и возвышенные. Вы — само совершенство. Не будь вас, каким бедным, мертвенным и сухим стал бы мир!"

Народилася Світлана Миколаївна 16 січня 1922 р. в м. Дніпродзержинську у сім'ї лікаря та викладача. Там же у 1940 р.

© Т.М. ЧЕРЕВЧЕНКО, Н.В. ЧУВІКІНА, 2002

закінчила школу і вступила до Дніпропетровського університету на біологічний факультет. Але навчання було перервано війною, родина змушена була евакуюватися до Казахстану, де С.М. Приходько продовжила навчання у Казахському державному університеті, біологічний факультет якого вона закінчила у 1944 р. за фахом "фізіологія рослин".

Деякий час вона працювала лаборантом у ботанічному саду Академії наук Казахської РСР під керівництвом відомого вченого члена-кореспондента АН СРСР Б.М. Козо-Полянського.

Після повернення з евакуації Світлана Миколаївна працювала в лабораторії фізіології рослин київського Інституту землеробства. З 1945 по 1948 р. навчалася в аспірантурі цього інституту під керівництвом професора Д.П. Проценка, по закінченні якої, у березні 1949 р., почала працювати в Центральному республіканському ботанічному саду АН УРСР (нині — Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України), якому віддала 28 років натхненної праці. Саме в цей період нею були написані численні книги та втілилася в життя її любов до прекрасних квітів.

Кандидатську дисертацію С.М. Приходько захистила у 1952 р. по темі, над якою працювала в аспірантурі Інституту землеробства, але її життя вже було тісно пов'язане з квітами.

У відділі декоративно-оранжерейних рослин ботанічного саду їй відразу запропонували зайнятися селекцією троянд — посилювати морозостійкість та декоративність культури. Керівником цієї теми був директор саду академік М.М. Гришко. Того ж року для нагромадження гібридного фонду було проведено 860 міжвидових та міжгрупових схрещувань троянд. З отриманого гібридного насіння було вирощено 600 саджанців. Через рік було проведено 1550 схрещувань і вирощено 844 саджанці. У дослідах

Світлани Миколаївни гібридне насіння проростало вже через три місяці після посіву (замість 11 місяців за літературними джерелами), в результаті чого скорочувався період вегетації і молоді рослини зацвітали вже на першому році життя. З трояндами Світлана Миколаївна працювала до 1952 р. На жаль, після повернення з декретної відпустки їй довелося змінити об'єкт досліджень, оскільки трояндами вже займалась інша людина.

З 1 лютого 1955 р. вона очолювала оранжерею, але продовжувала наукову роботу з ліліями та гіацинтами. Нею був розроблений цікавий метод розмноження гіацинтів лусочками. Кожна розібрана на лусочки цибулина за певних умов та при гарному догляді давала до 10 діток.

У 1950-ті роки С.М. Приходько зарекомендувала себе як гарний фахівець-квітникар. У 1959 р. у видавництві АН УРСР було надруковано її першу монографію "Гіацинти", а в жовтні 1960 р. рішенням Президії АН УРСР їй присвоєне вчене звання старшого наукового співробітника за фахом "квітникарство".

У 1962 р. у ботанічному саду була створена група тропічних та субтропічних культур відділу культурної флори, завідувати якою призначили Світлану Миколаївну. На той час вона всім серцем прикипіла до колекції азалій, яка після Другої світової війни була привезена із Дрездена М.М. Гришком і налічувала понад 3 тис. шт. азалії індійської та 1200 рододендронів різних сортів. 27 сортів азалій німецької селекції з тієї колекції і тепер є окрасою оранжерей відділу тропічних та субтропічних культур. Колекція слугувала як матеріал для подальшої гібридизації. Тисячі запилень провела Світлана Миколаївна і їй пощастило побачити наслідки своєї невтомної важкої праці. У 1970-ті роки зацвіли створені нею гібриди, стійкі до коливань температури та кислотності ґрунту. Перший, з квітами ніжно-бузкового кольору, вона назвала "Киевский вальс". У цілому

було відібрано близько 25 гібридів. На жаль, Світлана Миколаївна не дочекалася того дня, коли її перші п'ять гібридів ("Киевский вальс", "Аленький цветочек", "Героям войны", "Огонёк", "Сузір'я") отримали вже в незалежній Україні статус сортів. Ще багато з її гібридів чекають на це. Один з них колеги Світлани Миколаївни вирішили назвати на її честь — "Світлана". Він відрізняється рясним густо-бузковим цвітом, а вона завжди підв'язувала свої гарні коси стрічкою бузкового кольору, любила носити одяг цих тонів.

Енергії Світлани Миколаївни вистачало не тільки на азалії. Під її керівництвом була створена "Гірка декоративних сукулентів", яку, на жаль, зараз можна побачити лише на фотографіях.

Маючи ґрунтовні знання з фізіології рослин, С.М. Приходько використовувала стимулятори росту для розмноження азалій, камелій та гіацинтів. Запропонований нею метод розмноження камелій за допомогою стимуляторів росту в 1957 р. був відзначений медаллю на сільськогосподарській виставці в Москві.

Багато часу і енергії Світлана Миколаївна віддала і культурі індійської та корейської хризантем, збрала колекцію цих рослин, яка налічувала близько 400 сортів різних груп. Для продовження цієї роботи, на жаль, не вистачило площі в теплицях.

Усе вищезгадане свідчить про широкий діапазон її наукових інтересів. Вона була Інтродуктором з великої літери.

У Світлані Миколаївні вдало поєднувалися талант та працьовитість селекціонера з письменницьким даром. Її книги "Лікарня на підвіконні", "Хоровод цветов", "Знахарь в доме", "Кактуси", "Квіти у вас в кімнаті",

"Цілюща флора у вашій кімнаті", "Азалия индийская" та інші — поетичні, у них відчувається ніжна любов автора до рослин. А ще були колективні монографії: "Цветы", "Декоративные растения открытого и закрытого грунта", "Тропические и субтропические растения". У її науковому доробку понад 100 наукових праць. Книги Світлани Миколаївни швидко ставали раритетами, їх часто перевидавали, адже написані вони були не тільки для фахівців.

Світлана Миколаївна приділяла велику увагу науково-організаційній роботі. Протягом багатьох років вона була секретарем Ради ботанічних садів України і Молдавії. На цій посаді вона працювала так само натхненно, як і над науковими темами, мала заслужений авторитет серед співробітників усіх ботанічних садів колишнього Радянського Союзу. Вона була настільки цікавою людиною, що спілкування з нею приносило людям радість, духовно збагачувало їх.

У січні 1978 р. С.М. Приходько була нагороджена Почесною грамотою Президії АН УРСР за довгу та плідну роботу. Через родинні обставини вирішила піти на пенсію, але не поривала зв'язків з відділом тропічних та субтропічних рослин ботанічного саду.

Виростила двох чудових дочок. Маргарита Михайловська — теж біолог за фахом — продовжила справу матері. Вона є співавтором кількох її книг.

Померла Світлана Миколаївна 30 травня 1994 р. у Москві. Після неї залишилися чудові сорти рослин і цікаві книги, поступово втілюються в життя її задуми, успішно працюють її учні.